

disse Penge, som tilskydes foruden af Kommunen ogsaa af Staten, kunne faae deres rette Anvendelse. Det er derfor min Overbevisning, at de af mig nylig nævnte Inspektører — man kalde dem nu Skoleinspektører, Overkskoleinspektører, Kredskskoleinspektører eller hvad man vil — ville faae deres meget store Opgave, idet de nemlig skulde indtræde i Skoleraadet, ikke blot som Medlemmer, men tillige som Forretningsførere — maasse som Formand eller som Næstformand, og i hvert Tilfælde maatte blive den egentlige Sjæl i Udførelsen af det, der er Spørgsmaal om. Naar man nu vil spørge, om da Meningen er, at der i hver Skoleraadskreds skal ansættes en saadan Inspektør, saa har jeg selv været i nogen Tvivl, men jeg holder mig forvisset om, at ogsaa her vil det, naar den hele Stilling fastholdes og havees for sig, være det Retteste, at der ikke bliver flere Inspektører end 1 for hver 2 eller høist 3 Kredse. Det er en saadan Udvidelse af denne hans Virksomhed, at jeg paa den ene Side tror, at den vil kunne finde Sted uden Skade, og paa den anden Side tror, at den i mange Henseender endogsaa vil være til Gavn og vil give den hele Stilling sin rette Plads og Betydning. Der vilde derved — for at jeg skal give et kortfattet Billede af, hvorledes jeg har tænkt mig det — fremkomme et Antal af — være sig 7 eller 9 — Skoleinspektører eller Overkskoleinspektører, og deres Stilling vilde være den, at de i det Hele traadte ind i det almindelige Tilsyn med Skolevæsenet, som ifølge Forordningen af 1814 er overgivet Biskopperne. De vilde altsaa, ligesom disse, have Opgøring til at anstille Bistatser i Skolerne efter visse Regler, som kunde ordnes efter Aftale med de andre Autoriteter, eller uden saadanne faste Regler, hvor der fandtes Nødvendighed derfor. Dernæst vilde de komme til at indtræde i 2 eller 3 Skoleraad som dem, der der væsentlig ledede de forskellige Virksomhedsgrene, som vare henlagte derunder, og hvortil Midler vare tilstede. Selvfølgelig maatte de ogsaa have Tilsyn med det Skolelærerseminarium, som maatte findes i Kredsen. Fremdeles skulde de — hvad jeg lægger Vægt paa — samles i det mindste een Gang aarlig til Forhandling

med Kredsens Lærere og Skoledirektionen om Skolens Anliggender. Og endelig er det en Folge af den Stilling, som disse Skoleinspektører vilde komme til at indtage, at den Deltagelse i Raldelsen af Skolelærere, som hidtil har været hos Biskopperne, vilde gaa over til dem. Jeg tror, at der til en saadan Ordning, som ganske vist ikke vil være uden Vanskeligheder, men Vanskeligheder, som dog vilde kunne besejres, vil kunne findes kvalificerede Mænd, som naturligvis maatte være praktisk og theoretisk uddannede Skolemænd, der have en varm og levende Interesse for Skolevæsenet ligesom ogsaa Erfaring og Indsigt deri og fuldstændig kunne offre sig dertil. Det er ganske vist Fordringer, som det ikke er saa let at faae opfyldte, som man ofte forestiller sig, men det vil i alt Fald være lettere med 7 eller 9 end med 21 Skoleinspektører. Jeg har endnu i denne Forbindelse et Punkt at berøre, det er nemlig dette, at der, foruden hvad der her har været Tale om, nemlig den almindelige, den forpligtende Skoleundervisning og den frivillige Fortsættelse deraf, ogsaa kan være Spørgsmaal om en anden Undervisning, som maa være af en mere almindelig Beskaffenhed, og som ogsaa efter min Betragtning staar i Forbindelse med denne Gjenstand. I denne Henseende har Skoleloven Intet gaaet med Hensyn til Landet, hvortil det har været Tilfældet med Hensyn til Kjøbstæderne. Men baade for Landet og for Kjøbstædernes Vedkommende er der Grund til at henlede Opmærksomheden paa de særlige Forhold, der finde Sted, idet der nemlig for Landets Vedkommende er Folkehøjskolerne, og der for Kjøbstædernes Vedkommende er, hvad jeg med eet Ord vil kalde Realskolerne, hvilke sidste jeg sætter i Modsetning til den almindelige Borger-skole og Driftskole. Disse to Retninger have udviklet sig forskjelligt, og jeg tror ikke, at denne Forskjel saa snart vil ophøre, thi den staar i Forbindelse med Noget, der vil virke endnu i længere Tid. Jeg tror, at Forsøgene paa at overføre Folkehøjskolerne paa Kjøbstæderne vilde frembyde Vanskeligheder, ligesom det omvendt kun vanskeligt vil kunne gjenføres, at Realskolerne overføres paa